DOI: 10.32844/2222-5374-2020-105-3.27

УДК: 342.9

Лук'янова Г. Ю.,*доцент кафедри адміністративного та інформаційного права
Національного університету «Львівська політехніка», кандидат
юридичних наук*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Актуальність статті полягає в тому, що важливим завданням, що стоїть перед державою є захист прав та інтересів громадян, у тому числі, тих, що були порушенні внаслідок корупційної діяльності. Дослідження видів суб'єктів протидії корупції надасть можливість з'ясувати, які із них найбільше взаємодіють із громадянами для удосконалення їх сервісної складової. Тобто, з'ясування змісту адміністративно-правового статусу кожного із суб'єктів дозволить підвищити їх якість співпраці із громадськістю, а отже й рівень довіри населення до суб'єктів протидії корупції та збільшить кількість звернень за захистом. Варто зауважити, що протидія корупції значно страждає від впливу на неї поза правових чинників, наприклад, економічних чи політичних. Така ситуація може відобразитися на якості роботи та мотивації посадових осіб суб'єктів протидії корупції. В статті здійснено класифікацію суб'єктів протидії корупції залежно від їх ролі в протидії корупції. Досліджено групи суб'єктів, що спеціально вповноважені на протидію корупції, суб'єктів, що сприяють діяльності з протидії корупції та суб'єктів, що добровільно приймають участь в протидії корупції. Проаналізовано правовий статус суб'єктів протидії корупції, які входять до кожної групи. Зроблено висновок, що комплексний аналіз видів суб'єктів протидії корупції дозволив дійти висновку, що діяльність з протидії корупції проводиться, як на загальному, так й на регіональному та місцевому рівнях. Це допомагає формувати загальну антикорупційну політику та протидіяти корупції на місцях з огляду на конкретні причини її поширення. Разом з тим, проведене дослідження свідчить про низький рівень взаємодії між суб'єктами протидії корупції, що зменшує її ефективність й водночас підвищує тривалість досягнення мети з подолання чи зменшення рівня корумпованості. Така ситуація викликана наявністю фактичного дублювання повноважень суб'єктів протидії корупції особливо в питаннях формування антикорупційної політики та проведення розслідувань, а також відсутністю заохочень від держави спільної діяльності.

Ключові слова: класифікація, вид, суб'єкт, корупція, протидія корупції.

Актуальність теми. Поширення корупції негативно відображається на усіх сферах суспільного життя та державного управління, адже порушує права та інтереси суб'єктів права, змінює усталений порядок суспільних відносин та суперечить принципам справедливості та рівності. Саме тому необхідною є діяльність щодо протидії корупції, яка заохочуватиметься, як на державному, так й на суспільному рівні. Водночас, така діяльність повинна бути професійною та проводитися на відповідні до законодавства, що зменшуватиме випадки неправомірного порушення прав чи здійснення

випадкових помилок суб'єктами протидії корупції. На сьогодні, антикорупційне законодавство є не систематизованим, а отже чітко визначеного та легального переліку усіх суб'єктів протидії корупції не встановлено. Визначення видів суб'єктів протидії корупції допоможе розкрити зміст їх діяльності та роль у протидії корупції, виявити прогалини та колізії в їх адміністративно-правовому регулюванні й забезпеченні. Крім того, аналіз адміністративно-правового статусу суб'єктів ілюструватиме динамічний аспект протидії корупції, а їх взаємодія вказуватиме на ефективність та шляхи зменшення виявів корупції в суспільстві.

Важливим завданням, що стоїть перед державою є захист прав та інтересів громадян, у тому числі, тих, що були порушені внаслідок корупційної діяльності. Дослідження видів суб'єктів протидії корупції надасть можливість з'ясувати, які із них найбільше взаємодіють із громадянами для удосконалення їх сервісної складової. Тобто, з'ясування змісту адміністративно-правового статусу кожного із суб'єктів дозволить підвищити їх якість співпраці із громадськістю, а отже й рівень довіри населення до суб'єктів протидії корупції та збільшить кількість звернень за захистом. Варто зауважити, що протидія корупції значно страждає від впливу на неї поза правових чинників, наприклад, економічних чи політичних. Така ситуація може відобразитися на якості роботи та мотивації посадових осіб суб'єктів протидії корупції. Тому, в ході даної наукової роботи можливо буде з'ясувати питання достатності адміністративно-правових гарантій для незалежної, неупередженої та безпечної для вповноважених осіб та членів їх сімей діяльності з протидії корупції, а також й виявити ті аспекти діяльності, що потребують додаткового адміністративно-правового забезпечення.

Стан дослідження. Питання видів суб'єктів протидії корупції та їх характеристики було неодноразово досліджено у роботах наступних науковців: М.В. Буроменський, О.В. Вакарова, Є.В. Вандін, Т.С. Гжибовська, В.А. Дем'янчук, О.С. Доценко, В.В. Карелін, Ф.О. Кіріленко, Ю.В. Ковбасюк, В.І. Литвиненко, В.О. Паутов, Р.С. Радецький, К.О. Розсоха, К.В. Ростовська, М.В. Сибирякова, К.В. Тітуніна, Л.М. Усаченко, Б.М. Якимюк. Однак, постійні зміни в компетенції, удосконалення адміністративно-правового регулювання та створення нових спеціально вповноважених органів вказує на потребу в актуальному науковому опрацюванні.

Основний зміст. До суб'єктів протидії корупції залежно від їх ролі в протидії корупції віднесемо наступні групи суб'єктів:

1. Суб'єкти, що спеціально вповноважені на протидію корупції;
2. Суб'єкти, що сприяють діяльності з протидії корупції;
3. Суб'єкти, що добровільно приймають участь в протидії корупції.

Тобто, першою категорією суб'єктів можна вважати ті, що спеціально вповноважені на протидію корупції. Складність дослідження даного питання полягає у тому, що фактична кількість спеціально вповноважених суб'єктів є дещо більшою та, окрім тих, що визначає законодавець, включає й Вищий антикорупційний суд. До даного виду суб'єктів протидії корупції доцільно зарахувати спеціалізовану антикорупційну прокуратуру. Її регулювання здійснюється відповідно до «Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора» [1]. Спеціалізована антикорупційна прокуратура завдяки розподілу на аналітично-

статистичний відділ та відділи процесуального керівництва й публічного обвинувачення діє у напрямі, як визначення причин, що стимулюють корупцію, так й припинення корупційних дій. Завдяки поширенню на антикорупційних прокурорів загальних гарантій прокурора вдається забезпечувати незалежність та неупередженість їх діяльності. Разом з тим, удосконалення потребує захист від незаконних рішень керівника, а також соціальне забезпечення антикорупційних прокурорів, що попереджатиме випадки внутрішньої корупції.

О.В. Вакарова зауважує, що саме антикорупційна прокуратура наділена такими повноваженнями, які дозволяють ефективно проводити заходи протидії корупції та здійснювати захист прав людини й громадянина, є запорукою верховенства права [2, с. 21]. Дійсно, завдяки можливості працювати антикорупційним прокурорам на місцях продуктивність протидії корупції, а обсяг виявлених корупційних правопорушень збільшується. Однак, аналіз спеціального адміністративного законодавства щодо повноважень та напрямів діяльності антикорупційної прокуратури свідчить про потребу вдосконалення декількох аспектів. Найперше, це спеціальної дисциплінарної та юридичної відповідальності антикорупційних прокурорів. Крім того, варто деталізувати способи реалізації повноважень та їх співвіднесення із загальними повноваженнями прокурора та повноваженнями інших спеціалізованих органів державної влади, що протидіють корупції.

Можна резюмувати, що сутність діяльності спеціалізованої антикорупційної прокуратури, як одного із суб'єктів, що спеціально вповноважені на протидію корупції полягає у розслідуванні корупційних правопорушень та аналітичному опрацюванні інформації отриманої в ході протидії корупції. Завдяки діяльності спеціалізованої антикорупційної прокуратури вдається більш детально обґрунтовувати антикорупційні програми, формувати завдання для координації діяльності інших суб'єктів протидії корупції.

Також, до суб'єктів, що спеціально вповноважені на протидію корупції відноситься Національне антикорупційне бюро України. Його діяльність регулюється окремим Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» [3]. Позитивно можливо оцінити наявність принципів діяльності НАБУ, що дозволяє більш детально аналізувати відповідність та ефективність діяльності посадових осіб. Однак, адміністративно-правове забезпечення його діяльності є недостатнім, що особливо стосується деталізації заборони на зовнішнє втручання в діяльність НАБУ та внутрішнього втручання в хід розслідування конкретної справи, а також гарантій безпеки для членів сімей посадових осіб. Основним призначенням Національного антикорупційного бюро України є проведення оперативно-розшукових дій та досудового розслідування кримінальних правопорушень пов'язаних із корупцією. У даному контексті, виникає питання щодо співвідношення даних повноважень із повноваженнями спеціальної антикорупційної прокуратури. На законодавчому рівні встановлено можливість обмінюватися оперативною інформацією між НАБУ, Службою безпеки України та іншими правоохоронними органами. Однак, так й не врегульованим залишається питання, хто саме повинен проводити розслідування та за якими критеріями здійснюється координація та розподіл справ між різними спеціалізованими органами, що протидіють корупції.

Слід констатувати, що адміністративно-правове регулювання Національного антикорупційного бюро потребує значного удосконалення, що стосується його узгодження із нормами адміністративного права та повноваженнями інших спеціалізованих органів, а також можливість проведення спільних розслідувань, об'єднання статистичних даних, відповідності діяльності НАБУ загальній Антикорупційній стратегії.

Ще одним суб'єктом, що діє виключно з метою протидії корупції варто вважати Національне агентство з питань запобігання корупції. Основи його діяльності визначені в розділі 2 Закону України «Про запобігання корупції» [4], де у ч. 1 ст. 4, саме НАЗК визначено центральним органом виконавчої влади, що формує та реалізує державну антикорупційну політику. Тобто, призначенням даного органу є уже не виявлення корупційних правопорушень, а з'ясування шляхів їх зменшення, удосконалення результативності діяльності усіх суб'єктів протидії корупції в державі, з'ясування питань необхідного матеріального, організаційного та кадрового забезпечення. Завдяки діяльності НАЗК формується загальнодержавна Антикорупційна стратегія та програми, проводяться статистичні та наукові дослідження з питань удосконалення протидії корупції.

Однак, Р. С. Радецький оцінює адміністративно-правове забезпечення діяльності Національного агентства з питань протидії корупції доволі негативно, оскільки відбувається пасивне співробітництво щодо реалізації скоординованої антикорупційної політики, довіра населення до антикорупційних органів низька, неможливо впливати на ситуацію із корупцією комплексно [5, с. 153]. НАЗК завдяки повноваженням навчати та координувати діяльності суб'єктів протидії корупції має змогу виправляти помилки у реалізації антикорупційних програм чи удосконалювати його окремі аспекти в режимі реального часу. Проте, внаслідок недостатнього законодавчого регулювання способів втілення її повноваження та негативного впливу окремих суб'єктивних факторів, ефективність такої діяльності значно зменшується, а отже й зменшується результативність протидії корупції.

Таким чином, діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції повинна регулюватися на основі поєднання чітких гарантій захисту природних прав посадових осіб від зовнішнього неправомірного тиску та значного переліку вимог до продуктивної та правомірної роботи з протидії корупції. НАЗК, виконуючи контрольно-наглядові функції є одним із основних суб'єктів виявлення прогалин та колізій у законодавстві, недоліків в протидії корупції, а тому вкрай важливим є вдосконалення адміністративно-правового забезпечення його діяльності та усунення перешкод для реалізації завдань й функцій.

До досліджуваного виду суб'єктів протидії корупції варто віднести й Національну поліцію, спеціальний статус якої визнаний антикорупційним законодавством. Відмінністю Національної поліції можливо вважати те, що протидія корупції у вигляді розслідування протиправних діянь є лише одним із векторів її діяльності щодо протидії злочинності. Разом з тим, повноваження Національної поліції дозволяють розширити обсяг її діяльності у сфері протидії корупції. Так, відповідно до п. 9 ст. 26 Закону України «Про Національну поліцію», поліція здійснює інформаційне

забезпечення населення щодо «zareєстрованих кримінальних та адміністративних правопорушень, які пов'язані з корупцією та їх результату розгляду в суді» [6]. Тобто, одним із напрямів протидії корупції Національною поліцією є інформування населення про антикорупційні заходи, що робить даний орган одним із найбільш наближених для співпраці із засобами масової інформації. Крім того, на поліцейських, також, поширюються заборони пов'язані із корупційною діяльністю й визначено адміністративну відповідальність за порушення такої заборони.

Можливо погодитися із К. В. Тітуніною, яка визначає, що стабільність та ефективність Національної поліції України, як спеціально уповноваженого на протидію корупції є умовою захисту конституційного ладу, законності, а також реалізації національних й суспільних інтересів [7, с. 158]. Звернення до Національної поліції є основним способом захисту своїх прав та інтересів громадянами у випадку вчинення корупційного правопорушення. Проведення реформування Національної поліції, новий підхід до реалізації поліцейськими своїх повноваження дозволив підвищити рівень довіри з боку населення, а отже й кількість звернень за захистом й повідомлень про корупцію.

Можливо резюмувати, що адміністративно-правовий статус Національної поліції, як спеціально вповноваженого суб'єкта протидії корупції є одним із найбільш чітко визначених. Його повноваження дозволяють проводити інформаційну роботу з населенням, поширювати антикорупційні заходи на місцях, а також допомагати проводити оперативно-розшукові дії іншим спеціальним суб'єктам протидії корупції, хоча останній аспект потребує окремого законодавчого регулювання.

Одним із основних суб'єктів, що діють з метою протидії корупції варто вважати Вищий антикорупційний суд. Його діяльність регулюється окремим Законом України «Про Вищий антикорупційний суд» [8]. Аналізуючи даний законодавчий акт, можливо дійти висновку, що Вищий антикорупційний суд має спеціальний статус та направлений виключно на розгляд справ у першій та апеляційній інстанції щодо кримінальних правопорушень пов'язаних із корупційною діяльністю. Однією із основних проблем функціонування даного суду можливо вважати його фактичну відокремленість від судів загальної компетенції та наявність лише двох інстанцій, що порушує право на захист та справедливий розгляд суду. Водночас, саме завдяки діяльності даного суду вдається досягнути оперативності в розгляді кримінальних правопорушень та притягненні до юридичної відповідальності. Метою запровадження окремого спеціалізованого антикорупційного суду є розгляд кримінальних правопорушень особами, що володіють достатнім рівнем знань, досвіду та компетенції, що повинно й забезпечуватися належним рівнем соціального, матеріального забезпечення та додатковими гарантіями безпеки, чого так й не було визначено.

Таким чином, адміністративно-правовий статус Вищого антикорупційного суду досі перебуває на стадії формування, незважаючи на його фактичне функціонування. Деталізації потребують повноваження, відмінності від інших спеціалізованих судів та співпраця із ними, а також наявність додаткових гарантій діяльності. Вищий антикорупційний суд повинен стати дієвим інструментом протидії корупції, що підтверджуватиме невідоротність юридичної відповідальності.

Останнім суб'єктом, що діє лише з метою протидії корупції можливо вважати Уповноваженого юридичної особи з протидії корупції. Його діяльність регулюється ст. 64 Закону України «Про запобігання корупції» [4], якою Уповноваженого поширено такі заборони, що й на посадових осіб спеціально вповноважених органів державної влади. Аналізуючи адміністративно-правове регулювання антикорупційної діяльності юридичних осіб, можливо зрозуміти, що така не є обов'язковою. У випадку ж проведення, повинна бути створена спеціальна антикорупційна програма, на реалізацію якої й діє Уповноважений. До Уповноваженого можливо звернутися із повідомленням про факт вчинення корупції або ж за консультацією щодо проведення антикорупційних заходів. Тому, діяльність Уповноваженого є найбільш доречною для юридичних осіб публічного права або ж тих, що перебувають у господарських відносинах із державними підприємствами, установами та організаціями. Його метою є забезпечення правомірності ведення підприємницької діяльності та поширення знань про способи протидії корупції серед населення.

Наступним видом суб'єктів є ті, що сприяють протидії корупції. Варто зауважити, що для даних суб'єктів протидія корупції є лише одним із видів діяльності. Роль, функції та вплив на ефективність протидії корупції в значній мірі буде залежати від обсягу та змісту повноважень з протидії. Одним із суб'єктів, що сприяє протидії корупції є Верховна Рада України. Так, відповідно до Постанови ВРУ «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання» [9] у складі Верховної Ради України діє комітет з питань антикорупційної політики, що формує антикорупційну політику, проводить експертизи законопроектів, регулює діяльність НАБУ та НАЗК та інших органів державної влади, а також проводить фінансовий контроль осіб вповноважених на виконання функцій держави. Наявність профільного комітету допомагає більш обґрунтовано та ретельно формувати законопроекти з протидії корупції, а також більш якісно та послідовно проводити удосконалення адміністративно-правового регулювання протидії корупції. Особливо важливим повноваженням є регулювання діяльності інших суб'єктів протидії корупції щодо відсутності дублювання повноваження, зрозумілості порядку їх діяльності, її прозорості та гласності. Окрім діяльності спеціального комітету, Верховна Рада України сприяє протидії корупції шляхом встановлення належного фінансового забезпечення через прийняття державного бюджету.

О. С. Доценко розглядає Верховну Раду України, як суб'єкт реформування правоохоронної системи та, у тому числі, протидії корупції. Однак на такому шляху реформування стоять відсутність політичної волі, ефективної стратегії забезпечення протидії корупції [10, с. 235]. Завдяки діяльності Верховної Ради України можливо кардинально змінювати напрями антикорупційної політики, запроваджувати нові інститути та методи протидії, адаптувати національне антикорупційне законодавство до міжнародних вимог. Однак, поєднання такої діяльності із значних економічних та політичним тиском, переслідування приватних протиправних інтересів значно зменшує позитивний ефект від діяльності

Верховної Ради України, що найперше відображається на якості прийнятих законодавчих актів.

Тож, призначенням Верховної Ради України, як суб'єкта, що сприяє протидії корупції полягає у формуванні законодавчих основ даної діяльності, її вдосконалення та пристосування до сучасних умов, забезпечення належного функціонування інших суб'єктів протидії. Проте, для підвищення якості та ефективності діяльності ВРУ необхідним є збільшення та конкретизація засобів захисту та виявлення випадків неправомірного тиску на народних депутатів України.

Також, до суб'єктів сприяння протидії корупції варто віднести Кабінет Міністрів України. Так, відповідно до ст. 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів» до його компетенції входить «вжиття заходів із запобігання та протидії корупції, а також забезпечення координації та контролю за органами виконавчої влади щодо протидії корупції» [11]. Кабінет Міністрів України здійснює протидію корупції одразу в декількох напрямках. Найперше, це забезпечення належних умов праці, соціального забезпечення та захисту для усіх працівників, що перебувають у трудових відносинах із державою, як наслідок, зменшується потреба в корупції. Наступним напрямом варто вважати координацію, яка поширюється на усіх суб'єктів виконавчої влади та стосується надання методичних рекомендацій, навчання та заохочення усунення корупційних відносин, їх швидкого виявлення та припинення. Однак, відсутність спеціалізованих структурних відділів та кваліфікованих й досвідчених працівників у сфері протидії корупції та координації діяльності призводять до того, що виконання таких повноважень має другорядний характер й втілюється без належного стабільності.

Можливо резюмувати, що діяльність Кабінету Міністрів України, як суб'єкта сприяння протидії корупції полягає у деталізації повноважень органів державної влади у сфері протидії корупції, сприяння взаємодії між ними.

Наступним суб'єктом, що сприяє протидії корупції є Президент України. Існує декілька шляхів впливу на протидію корупції з боку Президента України. Так, це призначення на посади, відповідно до ст. 106 Конституції України [12] Генерального прокурора України, третину складу Конституційного суду України, які, у свою чергу, впливають на формування антикорупційної політики, тлумачення норм антикорупційного законодавства. Крім того, Президент України володіє правом законодавчої ініціативи, а законопроекти можуть стосуватися протидії корупції, удосконалення діяльності спеціально вповноважених на протидію органів державної влади. При Президентові України діє Національна рада з питань антикорупційної політики [13]. Діяльність даної Ради й направлена на формування законопроектів у сфері протидії корупції, виявлення недоліків та колізій у чинному законодавстві, опрацювання наукових пропозицій до вдосконалення антикорупційного законодавства. Разом з тим, удосконалення потребує питання співпраці між спеціалізованим комітетом Верховної Ради України та Національною радою з питань антикорупційної політики щодо спільного напрацювання пропозицій та їх узгодження. Це вплине, як на якість законопроектів, так й зменшуватиме час опрацювання та формування нового законопроекту.

Слід констатувати, що Президент України, як суб'єкт сприяння протидії корупції спрямовує свою діяльність на удосконалення правового регулювання протидії корупції, відповідності такого реальним потребам суспільства та міжнародним (європейським) тенденціям.

До суб'єктів, що сприяють протидії корупції варто зарахувати органи місцевого самоврядування та органи виконавчої влади. Так, ст. 38 Закону України «Про місцеве самоврядування» до компетенції виконавчих органів місцевих рад відносять «сприяння діяльності НАБУ, Національної поліції, прокуратури та суду» [14]. Використане формулювання щодо сприяння діяльності дозволяє його тлумачити, як надання інформаційного та технічного забезпечення протидії корупції, а також, як заборону перешкоджання діяльності перелічених суб'єктів. Варто зауважити, що аналогічне нормативне положення поширюється й на органи виконавчої влади. Більше того, органи публічної влади є суб'єктами, що зобов'язані оцінювати корупційні ризики та звітувати про шляхи їх зменшення. На них поширюється заходи координації, що застосовуються прокурором для протидії корупції. Таким чином, суб'єктами, які сприяють протидії корупції є усі органи публічної влади, які в межах власної компетенції заохочують правомірну діяльність, створюють комфортні умови праці, підвищують рівень правосвідомості державних службовців, а отже й запобігають корупційним відносинам.

Ще одними суб'єктами протидії корупції варто вважати суди загальної юрисдикції та Конституційний Суд України. Роль Конституційного суду України полягає у тлумаченні антикорупційного законодавства та його аналізі на відповідність Конституції України. Щодо судів загальної юрисдикції, то їх сприяння протидії корупції полягає вчиненні правосуддя, а також подолання корупції в самих судах. Поширення корупції в судах стало однією із причин створення окремого Вищого антикорупційного суду, а також зменшення довіри з боку населення. Відповідно, вдосконалення адміністративно-правового регулювання та забезпечення діяльності судів загальної компетенції є ще одним заходом у процесі протидії корупції.

До суб'єктів, що добровільно приймають участь в протидії корупції варто зарахувати громадські організації та засоби масової інформації. На відміну від усіх попередньо досліджених суб'єктів протидії корупції, законодавство не встановлює обов'язку в громадських організацій чи засобів масової інформації сприяти, формувати чи впливати будь-яким чином на протидію корупції. Таку ситуацію одночасно можливо розглядати, як позитивний, так й негативний аспект їх адміністративно-правового статусу. Досліджуючи роль громадських організацій Б.М. Якимюк зауважує, що їх вплив на протидію корупції є доволі слабким, для нього є характерним поєднання суб'єктивних та об'єктивних факторів, адже відсутні достатні організаційні та технічні можливості для нормальної діяльності, а державні органи створюють бар'єри для такої діяльності [15, с. 164]. Можливо лише частково погодитися із даним твердженням щодо відсутності якісної взаємодії громадських організацій та органів державної влади, у тому числі спеціально вповноважених, у питаннях протидії корупції. Разом з тим, держава заохочує проведення моніторингу на контролю громадськими

організаціями діяльності органів публічної влади. Наприклад, шляхом спеціальних громадських рад, як у випадку із Вищим антикорупційним судом чи Національному антикорупційним бюро України. Тож, як суб'єкт протидії корупції, громадські організації спрямовують свою діяльність на підвищення рівня правової освіти населення, надання підтримки у випадках заохочення до вступу в корупційні відносини та ведуть комунікацію із спеціально вповноваженими органами державної влади щодо зафіксованих випадків корупційної діяльності.

Розуміння засобів масової інформації, як суб'єкта протидії корупції, також, є доволі неоднозначним. Л.М. Усаченко зауважує, що засоби масової інформації часто залежать від фінансово-політичних груп та не відображають об'єктивну інформацію для суспільства, а є лише інструментом боротьби [16, с. 7]. Тобто, засоби масової інформації є одним із перспективних суб'єктів протидії корупції в громадянському суспільстві, адже можуть привернути увагу до певного випадку корупції або прогалини правового регулювання. Однак, для належного втілення своїх функцій, необхідно значно вдосконалити адміністративно-правове забезпечення журналістської діяльності, гарантувати їх незалежність та неупередженість, а також достатню правову обізнаність журналістів.

Висновок. Отже, комплексний аналіз видів суб'єктів протидії корупції дозволив дійти висновку, що діяльність з протидії корупції проводиться, як на загальному, так й на регіональному та місцевому рівнях. Це допомагає формувати загальну антикорупційну політику та протидіяти корупції на місцях з огляду на конкретні причини її поширення. Разом з тим, проведене дослідження свідчить про низький рівень взаємодії між суб'єктами протидії корупції, що зменшує її ефективність й водночас підвищує тривалість досягнення мети з подолання чи зменшення рівня корумпованості. Така ситуація викликана наявністю фактичного дублювання повноважень суб'єктів протидії корупції особливо в питаннях формування антикорупційної політики та проведення розслідувань, а також відсутністю заохочень від держави спільної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора: Наказ Офісу Генерального прокуратури України від 05.03.2020 № 125. URL: <https://cutt.ly/Skpdvdpd>.
2. Вакарова О. В. Спеціалізована антикорупційна прокуратура в процесі забезпечення верховенства Конституції України. *Юридичний бюлетень*, 2017. № 5. С. 16–22.
3. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2014. № 47. С. 104.
4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2014. № 49. С. 3186.
5. Радецький Р. С. Національне агентство з питань запобігання корупції в системі органів протидії корупції в Україні. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*, 2017. № 1. С. 148–154.

6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2015. № 40. С. 1970.
7. Тітуніна К. В., Кіріленко Ф. О. Боротьба Національної поліції з корупцією в Україні. Правовий часопис Донбасу, 2017. № 2. С. 152–160.
8. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 № 2447-VIII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2018. № 48. С. 16.
9. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання: Постанова Верховної Ради України від 29.08.2019 № 19-IX. Голос України. 2019. № 165.
10. Доценко О. С. Верховна Рада України як суб'єкт протидії організованій злочинності в Україні. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право, 2019. № 3 (43). С. 232–236.
11. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2014. № 13. С. 828.
12. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996 р. № 30. Ст. 141.
13. Про Національну раду з питань антикорупційної політики: Указ Президента України від 14.10.2014 № 808/2014. Офіційний вісник України. 2014. № 84. С. 7.
14. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1997 № 24. С. 170.
15. Якимюк Б. М. Вплив громадських організацій на протидію корупції в Україні. *Державне управління*. 2013. № 13. С. 161–164.
16. Усаченко Л. М., Сибирякова М. В. Роль засобів масової інформації у формуванні громадянської антикорупційної культури українського суспільства. *Демократичне врядування*, 2012. № 5. С. 1–9.

H. Lukianova

MODERN APPROACHES TO THE CLASSIFICATION OF SUBJECTS ANTI-CORRUPTION IN UKRAINE

The relevance of the article is that an important task facing the state is to protect the rights and interests of citizens, including those who have been violated as a result of corruption. Research on the types of anti-corruption actors will provide an opportunity to find out which of them interact most with citizens to improve their service component. That is, clarifying the content of the administrative and legal status of each of the subjects will increase their quality of cooperation with the public, and thus the level of public confidence in the subjects of anti-corruption and increase the number of appeals for protection. It is worth noting that the fight against corruption suffers significantly from its influence outside of legal factors, such as economic or political. This situation can affect the quality of work and motivation of anti-corruption officials. The article classifies the subjects of anti-corruption depending on their role in combating corruption. Groups of entities specifically authorized to combat corruption, entities that promote anti-corruption activities, and entities that voluntarily participate in the fight against corruption have been studied. The legal status of anti-corruption entities that belong to each

group is analyzed. It is concluded that a comprehensive analysis of the types of anti-corruption actors has led to the conclusion that anti-corruption activities are carried out at the general, regional and local levels. This helps to shape the general anti-corruption policy and to combat corruption on the ground, given the specific reasons for its spread. At the same time, the study shows a low level of interaction between anti-corruption actors, which reduces its effectiveness and at the same time increases the duration of achieving the goal of overcoming or reducing the level of corruption. This situation is caused by the fact of actual duplication of powers of anti-corruption actors, especially in the formation of anti-corruption policy and investigations, as well as the lack of incentives from the state to act together.

Keywords: *classification, type, subject, corruption, anti-corruption.*